

الزامات طراحی آموزشی

اصول بنیادین با فرایندها و فعالیتها

ویرایش سوم

تاریخ انتشار به زبان اصلی ۲۰۱۶

مؤلفین:

آبی.اچ. براون

تیموتی.د. گرین

مترجم:

مجید بهرامی

انتشارات آوای نور

تهران-۱۳۹۸

سرشناسه	:	براون، ابی Brown, Abbie
عنوان و نام پدیدآور	:	الزامات طراحی آموزشی اصول بنیادین با فرایندها و فعالیت‌ها/مولفین ابی. اج. براون، تیموتی.د. گرین ؛ مترجم مجید بهرامی.
مشخصات نشر	:	تهران : آواک نور، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	:	۲۵۲ ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۵۵۹-۵
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
یادداشت	:	عنوان اصلی: The essentials of instructional design : connecting fundamental principles with process and practice, ۲rd ed, ۲۰۱۶.
موضوع	:	نظام‌های آموزشی -- طرح و برنامه‌ریزی
موضوع	:	Instructional systems -- Design
شناسه افزوده	:	گرین، تیموتی، ۱۹۶۸ - م
شناسه افزوده	:	Green, Timothy D.
شناسه افزوده	:	بهرامی، مجید، ۱۳۶۰-، مترجم
رده بندی کنگره	:	۳۸/۱۰۲۸LB
رده بندی دیویی	:	۳/۳۷۱
شماره	:	۴۰۳۴۱۳۸

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نشانی: تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهید وحید
نظری، پلاک ۹۹، طبقه دوم تلفن: ۶ و ۶۶۹۶۷۳۵۵ شماره: ۶۶۴۸۰۸۸۲

الزامات طراحی آموزشی

اصول بنیادین با فرایندها و فعالیت‌ها (ویرایش سوم)

مؤلفین: آبی.اچ. براون - تیموتی.د. گرین

مترجم: مجید بهرامی

صفحه آرا: فاطمه حامدی

ناشر: انتشارات آوای نور

چاپ: اول ۱۳۹۸

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۵۵۹-۵

کلیه حقوق مادی و معنوی برای ناشر محفوظ است. قیمت ۵۶۰۰۰ تومان

پیشکش به خانواده‌ام،
آنان که صادقانه و عاشقانه حمایت می‌کنند.

فهرست مطالب

مقدمه مترجم.....	۷
پیش‌گفتار.....	۹
بخش اول: پیش از شروع طراحی آموزشی	
فصل ۱ رشته طراحی آموزشی.....	۱۵
فصل ۲ درک چگونگی تفکر و یادگیری انسان.....	۴۷
بخش دوم: بررسی موقعیت تحلیل نیازها، وظیفه، و یادگیرنده	
فصل ۳ تحلیل نیازها.....	۷۹
فصل ۴ تحلیل وظیفه.....	۱۰۵
فصل ۵ تحلیل یادگیرنده.....	۱۲۷
بخش سوم: ایجاد آموزش برنامه‌ریزی، طراحی و اجرای مداخله	
فصل ۶ اهداف کلی و اهداف عینی آموزشی.....	۱۵۵
فصل ۷ سازمان‌دهی آموزش.....	۱۷۵
فصل ۸ محیط‌های یادگیری و فعالیتهای آموزشی.....	۱۹۹
بخش چهارم: ارزشیابی تعیین تأثیر مداخله	
فصل ۹ ارزشیابی پیشرفت یادگیرنده.....	۲۳۵
فصل ۱۰ تعیین موفقیت محصول و فرایندهای طراحی آموزشی.....	۲۷۵
بخش پنجم: تولید رسانه و مدیریت فرایند تهیه رسانه	
فصل ۱۱ مدیریت تولید رسانه‌های آموزشی.....	۳۰۹
فصل ۱۲ طراحی بصری برای رسانه‌های آموزشی.....	۳۳۵

مقدمه مترجم

هدف از طراحی آموزشی، تسهیل آموزش و تعمیق یادگیری در فراگیران است و برای آن فوایدی قائل‌اند از جمله: از بین بردن بُعد زمان و مکان، کاهش هزینه، و افزایش و بهبود عملکرد انسانی.

رشته طراحی آموزشی از رشته‌های نوظهور در فناوری آموزشی است که از جایگاه ویژه‌ای در آموزش‌های رسمی و غیر رسمی در سیاست‌های آموزشی کشورها برخوردار می‌باشد.

این رشته مرهون تلاش‌های علمی صاحب‌نظرانی از جمله: بلوم، میگر، اسکینر و گانیه است که چارچوبی علمی و نظام‌مند را در آموزش و یادگیری، ترسیم و اجرایی کردند.

طراحی آموزشی دارای فعالیت‌های مختلفی است از جمله: نیازسنجی، هدف‌گذاری، مدیریت پروژه، تحلیل(نیاز، وظیفه و یادگیرنده)، اجراء، ارزشیابی، و طراحی شرایط آموزش و یادگیری می‌باشد.

هدف از ترجمه این کتاب داشتن دیدی عملی و کاربردی در مباحث طراحی آموزشی است که با زبانی روان و اجرایی، نکات لازم و مورد نیاز هر طراح آموزشی، مسئول و مجری در زمینه آموزش و یادگیری را آموزش می‌دهد.

این اثر ترجمه و ویرایش سوم از کتاب _ الزامات طراحی آموزشی _ است که توسط دو تن از اساتید حوزه فناوری آموزشی دانشگاه کالیفرنیا آمریکا و متخصص در طراحی آموزشی، آبی براون و تیموتی گرین، در سال ۲۰۱۶، تالیف گردیده است.

این کتاب از ۵ بخش و ۱۲ فصل، با مباحث مربوط به طراحی آموزشی تشکیل شده است، و از ویژگی‌های این کتاب استفاده از نظر و تجربیات متخصصان در بخش _ متخصصین در عمل _ می‌باشد.

مجید بهرامی

m.bahrami۳۰@yahoo.com

الزامات طراحی آموزشی

الزامات طراحی آموزشی، ویرایش سوم، عناصر ضروری طراحی آموزشی (ID)^۱ را به دانشجویان جدید ID معرفی می‌کند. روش‌های کلیدی در تجزیه و تحلیل فرایند ID از جمله تحلیل یادگیرنده، تحلیل تکلیف، تحلیل نیازها، تهیه اهداف، سازمان‌دهی آموزش، توسعه فعالیت‌های آموزشی، ارزشیابی دستاوردهای یادگیرنده و ارزشیابی موفقیت طراحی آموزشی، در فصل‌های کاملی شرح داده شده است. در فصل‌های این کتاب مثال‌هایی از چگونگی اجرای رویه با استفاده از مشهورترین مدل‌های طراحی آموزشی ارائه می‌شود.

الزامات طراحی آموزشی برخلاف اکثر کتاب‌های دیگر ID، مروری کلی بر اصول و راهبردهای ID را بدون تأکید صرف بر روی هر یک از مدل‌های ID ارائه می‌کند. با ارائه صدای طراحان آموزشی از تعدادی محیط‌های تخصصی و ارائه نمونه‌های زندگی واقعی از بخش‌های مختلف، دانشجویان می‌آموزند که چگونه سازمان‌های حرفه‌ای فرایندهای گوناگون ID را در عمل اجراء می‌کنند. این کتاب مقدماتی، اطلاعاتی که دانشجویان برای اتخاذ تصمیم‌های آگاهانه و تهیه آموزش نیاز دارند را برایشان فراهم می‌کند. بدین منظور این کتاب روش‌های مختلفی را برای هر مرحله در فرایند ID ارائه داده و به‌طور واضح نقاط قوت و چالش‌های مربوط به هر رویکرد را شرح می‌دهد.

آبی اچ. براون^۲، استاد فناوری آموزشی در دانشگاه کالیفرنیا شرقی در ایالات متحده آمریکا می‌باشند. او سابقه سردبیری ژورنال AECT بانام TechTrends را داشته و جایزه هیئت‌مدیره برای تعالی در آموزش را از سوی دانشگاه کالیفرنیا شمالی، دریافت کرده است.

تیموتی د. گرین^۳، استاد فناوری آموزشی در دانشگاه دولتی فولرتون کالیفرنیا ایالات متحده آمریکا است، و پیش از این عنوان ریاست آموزش از راه دور را داشته است.

^۱ Instructional Design

^۲ Abbie H. Brown

^۳ Timothy D. Green

پیش‌گفتار

هدف این کتاب ارائه مبانی پایه، برای فعالیت‌های طراحی آموزشی؛ توضیح اصول مهم طراحی آموزشی؛ توصیف فرایندهای مورد استفاده برای به‌کارگیری این اصول در عمل؛ و ارائه نمونه‌هایی از کاربرد عملی آن‌ها به شیوهٔ بهتری نسبت به هر مدل یا رویکرد منفردی در ID می‌باشد. ویرایش سوم جزئیات بیشتر و اطلاعات به‌روزتری را در مورد فرایند طراحی آموزشی فراهم می‌کند:

- هر فصل که به یکی از فرایندهای طراحی آموزشی می‌پردازد، با نمونه‌های مختصری شروع می‌شود که نشان‌دهنده چالش‌هایی است که طراحان آموزشی در آن فرایند خاص با آن‌ها مواجه می‌شوند. هر نمونه در وسط و انتهای فصل بازنگری می‌شود و فرایند را در عمل به تصویر می‌کشد.

- فصل‌ها در پنج بخش سازمان‌دهی شده‌اند: قبل از این‌که شما شروع به طراحی آموزشی کنید؛ بررسی وضعیت - تحلیل نیازها، تحلیل تکلیف و تحلیل یادگیرنده؛ ایجاد آموزش - برنامه‌ریزی، طراحی و اجرای اقدام؛ ارزشیابی - تعیین تأثیر اقدام؛ و تولید رسانه‌ها - مدیریت فرایند توسعه رسانه‌ها. هر فصل بارایج‌ترین ارائه محتوا در دوره‌های دانشکده همراه خواهد بود. این یک کتاب برای مبتدیان است.

این کتاب قصد ندارد جایگزین و یا رقیبی برای کتاب‌های دیگر مانند: طراحی سیستماتیک آموزش اثر دیک و کری^۱، طراحی آموزشی اثر اسمیت و راگان^۲؛ یا طراحی آموزش اثربخش اثر کمپ، راس و موریسون^۳ باشد. این کتاب‌ها و دیگر کتاب‌های مشابه آن‌ها، هسته مرکزی کتابخانه هر متخصص طراحی آموزشی را تشکیل می‌دهند. هر یک از آن‌ها اطلاعات ارزشمندی را در مورد یک مدل واحد یا رویکرد خاص به طراحی آموزشی (ID) ارائه می‌کند که ارزش مطالعه دقیق توسط دانشجویان در سطوح متوسط و پیشرفته را دارد.

این کتاب به‌منظور معرفی عناصر ضروری طراحی آموزشی برای دانشجویان جدید ID طراحی شده است. بدین منظور، این کتاب مروری اجمالی بر اصول بنیادین،

^۱ Dick, Carey, and Carey

^۲ Smith and Ragan

^۳ Morrison, Ross, and Kemp

فرایندها و راهبردهایی که در حال حاضر شکل‌دهنده و معرف این حوزه هستند، ارائه می‌کند. در فصل‌هایی که عناصر ضروری طراحی آموزشی توصیف می‌شود، ما بایان اصول (مانند تحلیل تکلیف) شروع می‌کنیم؛ سپس فرایندهای اعمال اصول تحقق‌یافته توسط یادگیرندگان در این حوزه را توصیف، مقایسه و تبیین می‌کنیم. در نهایت، نمونه‌هایی عملی از نحوه کاربرد این اصول ارائه می‌شود.

صرف‌نظر از نوع مدل مرجع، عموماً سه مرحله برای فرایند ID ذکر می‌شود: بررسی وضعیت (تحلیل نیازها، تحلیل تکلیف و تحلیل یادگیرنده)؛ ایجاد آموزش (برنامه‌ریزی، ایجاد و اجرای اقدام)؛ و ارزشیابی تأثیر آموزش. وقتی فردی این مراحل را درک کرد، آماده مطالعه و آزمایش آن‌ها از طریق روش‌های مختلف اجرایی هست. این کتاب اجزای سازنده هر یک از این مراحل را توضیح می‌دهد. بدین منظور به رایج‌ترین مدل‌ها و رویکردها اشاره‌ای خواهد نمود و نقاط قوت هر یک از رویکردها را توصیف، مقایسه و تبیین می‌کند. این کتاب همچنین شامل نمونه‌ها و توصیه‌هایی برای کاربرد عملی است.

سپاس‌گزاری

ما از تمام افراد در روتلج^۱ و بخصوص از الکس ماسولیس و دانیل شوارتز به خاطر کمک‌ها و راهنمایی‌هایشان سپاس‌گزاریم. ما همچنین از همکارانمان اریک نواک، کن هابل، کرسات کگیلتی، کارا اندرو، لیزا هنسن و جودی پیرلیس، که بادانش، تجربه و بینش‌های خود ما را در قسمت‌های متخصصین در عمل، یاری نمودند تشکر و سپاس فراوان داریم.

^۱. Routledge

پنج بخش این کتاب

اگرچه فرایند ID را می‌توان دارای سه مرحله اصلی دانست، این کتاب در مجموع به پنج بخش تقسیم می‌شود. قسمت اول: "قبل از اینکه طراحی آموزش را آغاز کنید"؛ این بخش حاوی اطلاعاتی است که برای هر متخصص ID ضروری است اما یک بخش رایج از فرایند ID به شمار نمی‌رود. بخش اول شامل فصل‌هایی است که رشته طراحی آموزشی و آنچه در مورد تفکر و یادگیری شناخته شده است را بررسی می‌کند. بخش دوم، سوم و چهارم نیز بیانگر مراحل اصلی ID یعنی بررسی وضعیت، ایجاد آموزش و ارزشیابی تأثیر آموزش هستند. بخش پنجم به مسائل تولید می‌پردازد. در این بخش ما یک فصل درباره مدیریت تولید و یک فصل در طراحی بصری ارائه می‌کنیم، ما این‌ها را به درخواست بسیاری از همکارانمان ارائه می‌کنیم. فصل مدیریت تولید با مسائل عملی تولید رسانه‌های آموزشی سروکار دارد. فصل طراحی بصری اصول بنیادی طراحی بصری و روش‌های ایجاد نمایش‌های بصری مؤثر و رضایت‌بخش را شرح می‌دهد. اگرچه ممکن است این قسمت همیشه بخشی از حرفه هر طراح آموزشی نباشد، اما اغلب بخشی از تجربه دانشجویان طراحی آموزشی خواهد بود. فصل مدیریت تولید نیز حاوی اطلاعاتی درباره ارتباطات و حل منازعات است که برای دانشجویانی که بر روی پروژه‌های ID کار می‌کنند، مفید خواهد بود.

متخصصین در عمل

به منظور وسعت بخشیدن به این کتاب، از طراحان آموزشی تعدادی از دستگاه‌های حرفه‌ای خواسته شد تا توصیفی از نحوه سازمان‌دهی اصول و فرایندهای مختلف ID در عمل را ارائه نمایند. این توصیف‌ها، همراه با بعضی از تجربیات شخصی ما به عنوان طراحان و معلمان آموزشی، در بخش‌هایی که ما به عنوان متخصصین در عمل می‌خوانیم، آورده شده‌اند. ما امیدواریم که این گزارش‌ها از این حوزه به دانشجویان کمک کند تا نحوه به‌کارگیری این فرایند را در دستگاه‌های کسب‌وکار و دستگاه‌های آموزشی بهتر درک کنند. ما خالصانه امیدواریم که این کتاب، مقدمه‌ای بر اصول و فرایندهای طراحی آموزشی را بدون تأکید بر هر مدل واحد ID برای دانشجویان فراهم سازد و توصیفات کاربردی را جمع‌به‌نحوه طراحی، توسعه و ارزشیابی آموزش را برایشان ارائه نماید. ما امیدواریم که نمونه‌های عملی و پیشنهاداتی که ارائه می‌دهیم، به طراحان آموزشی تازه‌کار کمک کند تا مسائل مرتبط با ID در عمل را بهتر درک کنند. علاوه بر این، ما امیدواریم که توصیفات از فرایندها و نمونه‌های عملی ارائه شده به طراحان آموزشی کمک کند تا این اصول و فرایندها را در پروژه‌های خود اعمال کنند.

ابی براون و تیموتی گرین